

LIBRIS

We know books

300 de milioane

2 220 km

90%

ENCICLOPEDIA LUMII în NUMERE

PESTE 1 000 DE CURIOZITĂȚI FASCINANTE DESPRE LUMEA NOASTRĂ

Text de CLIVE GIFFORD

1,5 LITRI

305 mm

6 câni

39 de trilioane

4 cm

110 km/h

EBRIS | We know books

CUPRINS

Penguin
Random
House

Our World in Numbers

Publicată pentru prima dată în Marea Britanie în 2022,
de Dorling Kindersley Limited
Copyright © 2022 Dorling Kindersley Limited
o companie Penguin Random House

DK LONDRA

Redactori responsabili Kelsie Besaw, Selina Wood

Redactor artistic Gregory McCarthy

Redactori Bharti Bedi, Priyanka Kharbanda, Vicky Richards

Conceptie grafică Jim Green, Beth Johnston,

Renata Latipova, Anthony Limerick, Lynne Moulding

Cercetare ilustrații Nick Dean, Jo Walton

Redactor coordonator Francesca Baines

Coordonator artistic Philip Letsu

Editor de producție Jacqueline Street-Elkayam

Responsabil producție Sian Cheung

Graficieni principali copertă Suhita Dharamjit, Akiko Kato

Design copertă Tanya Mehrotra

Coordonare grafică copertă Sophia MTT

DTP Harish Aggarwal

Coordonator principal copertă Priyanka Sharma-Saddi

Director editorial copertă Saloni Singh

Editor Andrew McIntyre

Coordonator artistic Karen Self

Director de publicație asociat Liz Wheeler

Director de publicație Jonathan Metcalf

Toate drepturile rezervate.

Nicio parte a acestei publicații nu poate fi reprodusă,
stocată sau introdusă într-un sistem de recuperare a datelor
sau transmisă, în orice formă și prin orice mijloace (electronic,
meccanic, prin fotocopiare, înregistrare sau în alt fel), fără
permisiunea prealabilă în scris a deținătorului de drepturi.

Editura Litera

tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19

e-mail: contact@litera.ro

www.litera.ro

Enciclopedia lumii în numere

Copyright © 2023 Grup Media Litera

Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză: Justina Bandol

Editor: Vidrașcu și fiii

Redactor: Mihaela Țîrsu

Prelucrare copertă: Andreea Apostol

Tehnoredactare și prepress: Marin Popa

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GIFFORD, CLIVE

Enciclopedia lumii în numere / Clive Gifford;

trad. din lb. engleză de Justina Bandol; -

București: Litera, 2023

ISBN 978-606-33-9897-1

I. Bandol, Justina (trad.)

087.5

6 O lume numărabilă

SPAȚIUL

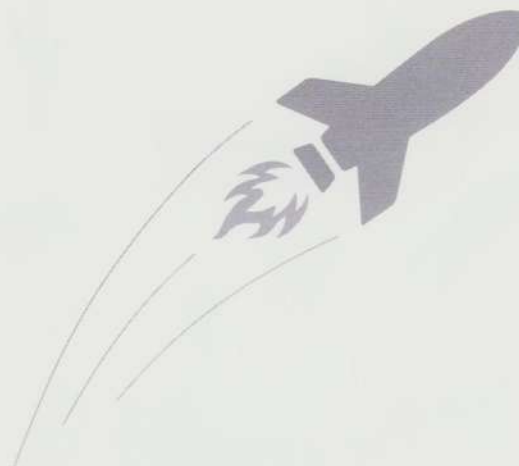

- 10 Universul enigmatic
- 12 Stele spectaculoase
- 14 Luna noastră
- 16 Planetele
- 18 Explorarea spațiului
- 20 Top 10: Cele mai mari rachete cosmice
- 22 Viața în spațiu

PĂMÂNTUL

- 26 Planeta albastră
- 28 Roci și pietre prețioase
- 30 Top 10: Cei mai înalți munți
- 32 Cutremure și vulcani
- 34 Minuni ale naturii
- 36 Copaci și păduri
- 38 Top 10: Cele mai lungi fluvii
- 40 Mări și oceane
- 42 Deșerturi
- 44 La poli
- 46 Vremea și clima

- 50** Ființe preistorice
- 52** Făpturi microscopice
- 54** Floră fantastică
- 56** Păianjeni, hemiptere și insecte
- 58** Pești surprinzători
- 60** Rechini și raiforme
- 62** Reptile solzoase
- 64** Top 10: Cei mai lungi șerpi
- 66** Amfibieni uimitori
- 68** Păsările
- 70** Feline incredibile
- 72** Superbele balene
- 74** Urși roboști
- 76** Primatele
- 78** Top 10: Cele mai grele animale terestre
- 80** Corpul omenesc
- 82** Supersimțuri
- 84** Creierul uman
- 86** Secreții și excreții

OAMENI ȘI CULTURI

- 90** O lume plină de oameni
- 92** Continentele Terrei
- 94** Țările lumii
- 96** Capitale aglomerate
- 98** Top 10: Cele mai populate orașe din lume
- 100** Limbile vorbite azi
- 102** Steaguri fluturând
- 104** Religiiile lumii
- 106** Top 10: Cele mai înalte statui
- 108** Arte vizuale
- 110** Frumusețea muzicii
- 112** Lumea teatrului
- 114** În sala de cinema
- 116** Sporturi individuale
- 118** Sporturi de echipă
- 120** Top 10: Laureați olimpici
- 122** Cuvântul scris
- 124** Hrană delicioasă
- 126** Animale de companie

ISTORIA

- 130** Egiptul antic
- 132** Roma antică
- 134** China imperială
- 136** Azteci și incași
- 138** Cetăți și castele
- 140** Lumea islamică
- 142** Regatele medievale din Africa
- 144** Top 10: Monarhi cu cea mai lungă domnie
- 146** Moda de-a lungul timpului
- 148** Pe câmpul de luptă

ȘTIINȚA ȘI TEHNOLOGIA

- 152** Elemente esențiale
- 154** Sunete și lumină
- 156** Energie și forțe
- 158** Rece și cald
- 160** Electricitatea
- 162** Materiale uzuale
- 164** Invenții ingenioase
- 166** Construcții uimitoare
- 168** Top 10: Cele mai înalte poduri
- 170** Vehicule pe roți
- 172** Vehicule pe apă
- 174** Călătorii cu trenul
- 176** Nave aeriene
- 178** Top 10: Cele mai rapide aeronave
- 180** Era digitală
- 182** Roboți multivalenți

- 184** Glosar
- 188** Indice
- 192** Mulțumiri

**NOTĂ: INFORMAȚIILE PREZENTATE ÎN
CARTE ERAU CORECTE LA MOMENTUL
TRIMITERII ÎN TIPAR.**

LBRIS

We know
books

SPAȚIUL

LBRIS

We know
books

LIBRIS | We know books

UNIVERSUL

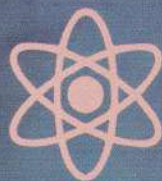
enigmatic

De la cea mai mică particulă subatomică la cea mai mare galaxie, universul cuprinde tot ce există. S-a format acum miliarde de ani dintr-o explozie masivă, numită Big Bang. Este atât de vast, încât traversarea lui ar dura miliarde de ani-lumină.

Universul are aproximativ

13,8 MILIARDE DE ANI.

La **1 SECUNDĂ** după **BIG BANG**, temperatura universului era de **10 MILIARDE °C.**

PRIMII ATOMI s-au format abia la

380 000

DE ANI după Big Bang.

STELELE SE NASC în nori de praf și gaze numiți **NEBULOASE**. O mulțime de stele adunate laolaltă formează o **GALAXIE**. IC 1101, una din cele mai mari galaxii cunoscute, conține cam **100 de trilioane de stele.**

NEBULOASA VULTURUL se află la **7 000 DE ANI-LUMINĂ** de Pământ.

UNIVERSUL
avea cam
LIBRIS

9 MILIARDE
DE ANI
când a început
să se formeze
SISTEMUL
nostru **SOLAR**.

PRIMA IMAGINE
a unei

GĂURI
NEGRE
a fost obținută în
2019.

Cam
We know
books
DOUA
TREIMI
din galaxiile
cunoscute sunt
SPIRALE.

PUTEM VEDEA
NUMAI
5%
DIN UNIVERS.
Restul de **95%**
este format
din **MATERIE**
ÎNTUNECATĂ
și
ENERGIE
ÎNTUNECATĂ.

Un **AN-LUMINĂ** este distanța
parcursă de o rază de lumină
într-**UN AN TERESTRU**, adică
9,5 TRILIOANE KM.

ANUL este timpul
în care **PĂMÂNTUL**
face **1 rotație**
completă
în jurul **SOARELUI** și
are **365,26 zile.**
CEL MAI SCURT AN
CUNOSCUT al unei
exoplanete durează
28 DE MINUTE.

Exoplanetele
sunt planete **DIN AFARA**
SISTEMULUI NOSTRU SOLAR.
Până la 19 ianuarie 2021
erau cunoscute

5 306
de exoplanete.

SISTEMUL nostru **SOLAR** se află la

25 800

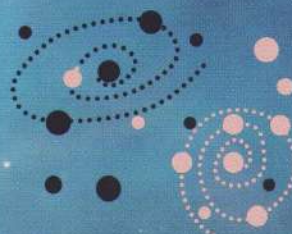
DE ANI-LUMINĂ
de **CENTRUL**
CĂII LACTEE.

În **1924**,
astronomul american
EDWIN HUBBLE confirmă că
nebulosa
Andromeda
e **PRIMA GALAXIE CUNOSCUTĂ**
în afara Căii Lactee.

Segue 2,
una dintre **CELE MAI MICI GALAXII**
observate, conține circa
1 000 DE STELE.

Se crede că galaxiile
ANDROMEDA și **CALEA LACTEE**
se vor **CIOCNI** peste

4,5
miliarde
de ani.

LIBRIS | We know books

STELE

spectaculoase

Stelele sunt sfere uriașe de gaze incandescente, ținute la un loc de gravitație, care se nasc și mor în curs de miliarde de ani. Cele mai mari mor sub forma unor explozii enorme numite supernove, apoi se contractă formând stele neutronice extrem de dense. Soarele este o stea din galaxia Calea Lactee.

SOARELE deține

99,8%

din **MASA SISTEMULUI** nostru **SOLAR.**

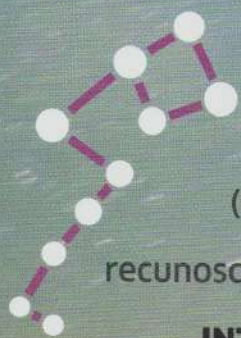
SOARELE are circa

4,6 MILIARDE DE ANI

și e cam la **JUMĂTATEA** vieții sale.

LUMINA ajunge **DE LA SOARE** la Pământ în circa

8 minute.

88

DE CONSTELAȚII (grupuri distincte de stele) sunt recunoscute de **UNIUNEA ASTRONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ.**

36 de constelații

sunt numite după **ANIMALE**, inclusiv un leu, un berbec, un scorpion și

4 CÂINI.

CEA MAI STRĂLUCITOARE STEA de pe cerul nopții este **SIRIUS**, numită și **LUCEAFĂRUL DE ZI**. La suprafață are o temperatură de

9 670°C.

CELE MAI VECHI STELE au aproximativ

12 miliarde de ani.

Canadianca **KATHRYN AURORA GRAY**

avea doar **10 ani** în 2011, când a descoperit o **SUPERNOVĂ** în constelația Girafa.

Intr-o **NOAPTE SENINĂ**, de pe Pământ se pot vedea cu ochiul liber **2 500–5 000** de stele.

LIBRI **1300 000**

DE ORI mai mare decât **PĂMÂNTUL**.

SOARELE este de circa

We know
books

În 1054, o **SUPERNOVĂ**

aflată la **6 500**
de ani-lumină

de Pământ **A PUTUT FI**
VĂZUTĂ ZIUA timp de **23 DE ZILE**.

O **LINGURĂ** de materie dintr-o
STEA NEUTRONICĂ ar cântări

900 DE MILIARDE KG,
de **150 de ori**
greutatea **Mării**
Piramide egiptene.

Un **AVION CU REACȚIE** ar străbate

cei **4,24 ani-lumină**
până la **PROXIMA CENTAURI**, steaua
cea mai apropiată de noi, după Soare,
în **4,8 MILIOANE**
DE ANI.

Calea Lactee

este alcătuită din

100-400 de miliarde de stele.

TEMPERATURA DE SUPRAFAȚĂ
a **CELEI MAI RECI STELE CUNOSCUTE**,
pitica maronie **WISE 1828+2650**,

este de **52°C**

- puțin mai mare
decât a unei
cești cu cafea.

1 rotație

a **SOARELUI**
în jurul galaxiei
noastre durează
minimum

220

de milioane
de ani.

91%

dintre **ATOMII** din
SOARE sunt de
HIDROGEN,
cel mai ușor
element
chimic.

Temperatura estimată a
NUCLEULUI SOLAR
este de
15 000 000°C.

PSR J1748-2446AD,
CEL MAI RAPID PULSAR
(stea neutronică rotitoare)
cunoscut, se rotește de

716 ori
pe secundă.

Se crede că în univers sunt
100 DE MILIARDE
DE TRILIOANE
DE STELE.

LUNA

We know
books

noastră

Luna este astrul ceresc cel mai apropiat de noi, care strălucește pe cerul nopții pentru că reflectă lumina Soarelui. Peisajul ei auster, dar frumos include zone de pietriș, cratere și câmpii prăfoase.

BAZINUL AITKEN
de la Polul Sud al Lunii,
cel mai mare și mai vechi
crater selenar cunoscut,
are un **DIAMETRU** de
2 500 km.

Luna **SE ROTEȘTE ÎN**
JURUL PĂMÂNTULUI
și al propriei axe în

27,3
ZILE.

În **1969**,
astronauții **Neil Armstrong**
și **Buzz Aldrin**
de pe Apollo 11 au fost
primii oameni care au
pus piciorul pe Lună.

12 oameni au pășit pe **LUNĂ** în timpul celor **6 misiuni Apollo** (1969-1972).

LUNA se află la circa
384 400 km
DE PĂMÂNT.

Drumul până acolo
durează puțin peste
60 de ore.

Astronauțul
ALAN SHEPARD
de pe
Apollo 14
a lovit cu crosa
pe Lună

2
MINGI
DE GOLF.

Durata maximă
a unei **ECLIPSE**
SOLARE totale,
când Luna
ACOPERĂ
discul solar, este de
7,5 minute.

We know
books

TEMPERATURILE
de pe **LUNĂ**
variază între
-173°C
și
127°C.

Pământul
e de

49 **DE ORI**
mai mare decât **LUNA.**

5 185
DE CRATERE
LUNARE
au un diametru
de minimum
20 km.

Se crede că Luna s-a **FORMAT**
din materia produsă după
CIOCNIREA dintre Pământ
și o altă planetă cam cât
Marte de mare, acum circa

4,5
MILIARDE
DE ANI.

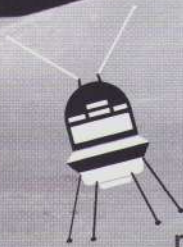
Gravitația
pe Lună e doar
17%
din gravitația
terestră.

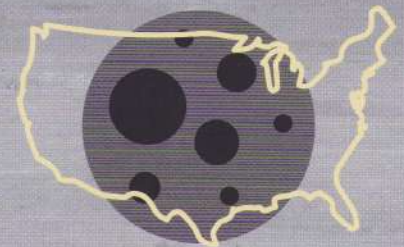
DIAMETRUL LUNII
este de

3 475 km
- mai mic decât
LĂȚIMEA SUA.

Au adus pe Pământ **382 KG** de **ROCI SELENARE.**

În **1959**,
nava spațială
sovietică
LUNA 3
A **FOTOGRAFIAT**
pentru **PRIMA OARĂ**
CEALALTĂ FAȚĂ
a Lunii, care nu
poate fi văzută
de pe Pământ.

În **1973**,
modulul sovietic
LUNOHOD 2
a străbătut pe Lună

42 km.

LUNA se
DEPĂRTEAZĂ
de Pământ cu

3,78 cm
pe an.

PLANETELE

IBRIS We know books

Pământul nu e singura planetă care se rotește în jurul Soarelui. La fel fac alte șapte planete, plus cinci planete pitice, cu lunile lor și o mulțime de asteroizi - toate alcătuind sistemul nostru solar.

VALLES MARINERIS, un sistem de canioane de pe Marte, este de **5 orí** mai lung și de aproape **4 orí** mai adânc decât Marele Canion din SUA.

VÂNTURILE DE PE NEPTUN pot atinge cea **MAI MARE VITEZĂ** din sistemul solar - **2 100 km/h.**

JUPITER este de **1 300** de ori mai mare decât **PĂMÂNTUL** și de aproape **2** ori mai mare decât celelalte planete la un loc.

SATURN are peste **80 de luni.** **TITAN**, cea mai mare, îl depășește ca mărime pe **MERCUR.**

În **1781**, **URANUS** a devenit **PRIMA PLANETĂ** descoperită folosind **TELESCOPUL.**

UNDI O ZI ȘI O NOAPTE pe Mercur durează **176 DE ZILE TERESTRE.**

Neptun e de **30 de orí mai departe de Soare** decât Pământul.

Vulcanul **OLYMPUS MONS** de pe Marte are o înălțime de

25 km

- de aproape **3 ORI** cât vârful **EVEREST.**

MAAT MONS, cu un diametru de **395 KM**, este cel

MAI MARE

dintre cei **1 600 de vulcani** de pe **VENUS.**

Descoperit în 1930, **PLUTO** a fost considerat planetă timp de

76 DE ANI.

În 2006 a fost **RECLASIFICAT CA PLANETĂ PITICĂ.**

Dacă pe Pământ cântărești

50 KG,

pe **Jupiter**

ai o greutate de **126,4 KG.**

INELELE STRĂLUCITOARE AȘE LUI SATURN au o lățime de circa

280 000 km

și o grosime de numai circa **100 m.**

NUCLEUL DE FIER al lui **MERCUR** reprezintă cam

61%

din volumul planetei.

Peste **1 100 000**

de bulgări de rocă și metal gravitează în jurul **SOARELUI** în cadrul **CENTURII DE ASTEROIZI.**

Numele planetei **PLUTO**

a fost propus în 1930 de Venetia Burney, o **ELEVĂ DE 11 ANI DIN ANGLIA.**

Ea a primit drept răsplată o bancnotă de

5 lire.

LIBRIS We know books

EXPLORAREA SPAȚIULUI

De la cucerirea Lunii la trimiterea de nave spațiale în afara sistemului solar, oamenii de știință au împins mereu mai departe frontierele cunoașterii și ale îndrăzelii.

În 1961, **primul zbor în spațiu al unui om** - cosmonautul sovietic **IURI GAGARIN** - a durat numai **108 MINUTE**.

Un **COSTUM DE ASTRONAUT**, inclusiv hainele speciale purtate pe dedesubt pentru a evita încălzirea excesivă a corpului, **SE ÎMBRACĂ** în

45 de minute.

Programul **SPACE SHUTTLE** al NASA a activat timp de

30 de ani,

între **1981** și **2011**.

În 2003, Yang Liwei a fost ales din peste **1 500 DE CANDIDAȚI** pentru **PRIMUL ZBOR COSMIC CHINEZESC CU ECHIPAJ UMAN**.

El a înconjurat de **14 ori** Pământul în nava spațială Shenzhou 5.

REȚEAUA DEEP SPACE

a NASA, formată din **ANTENE RADIO URIAȘE**, poate urmări o navă spațială la

MILIARDE de kilometri

DEPĂRTARE de Pământ.

Observatorul spațial Gaia poate **MĂSURA** corpuri cerești de **400 000 DE ORI MAI GREU PERCEPTIBILE** decât ceea ce vede ochiul uman.

Cei **3 ASTRONAȚI** din misiunea spațială **APOLLO 13** au ajuns la **400 171 KM** de Pământ - **MAI DEPARTE** decât s-a aventurat orice alt om.

În 2021, la un zbor de probă al navei spațiale **NEW SHEPARD 4**, au participat **CEL MAI TÂNĂR**

ASTRONAUT din istorie, de **18 ani**, și **CEL MAI BĂTRÂN**, de **90 de ani**.

SONDELE SPAȚIALE VOYAGER

conțin câte un disc placat cu aur pe care sunt înregistrate saluturi în **55 DE LIMBI** și **115 IMAGINI** de pe Pământ - în caz că întâlnesc forme de viață extraterestră.

În 1984, cu ajutorul unui **DISPOZITIV DE PROPULSIE** numit unitate de mobilitate extravehiculară (MMU),

4 astronauți au plutit până la **90 m** de nava lor și au recuperat **2 SATELIȚI**.

266 kg.

Sonda spațială Voyager 1

a fost lansată în **1977** și se află acum la peste **23,5 MILIARDE KM** de Pământ.

ÎMPREUNĂ,

cele **5 NAVETE SPAȚIALE NASA** au zburat, în cele 135 de misiuni ale lor, **826 700 000 km.**

CHRISTINA KOCH este **ASTRONAUTA** care a stat **CEL MAI MULT ÎN SPAȚIU** -

328 DE ZILE.

SONDA SPAȚIALĂ JUNO a dus pe Jupiter

3

FIGURINE LEGO de aluminiu.

Cele **3**

MODULE LUNARE LRV au parcurs împreună pe **LUNĂ**

90 km.

Viteza lor maximă a fost de

18 km/h.

Cosmonautul rus **ANATOLI SOLOVIOV** a ieșit de

16 oră în spațiu

- în total a stat

82 de ore

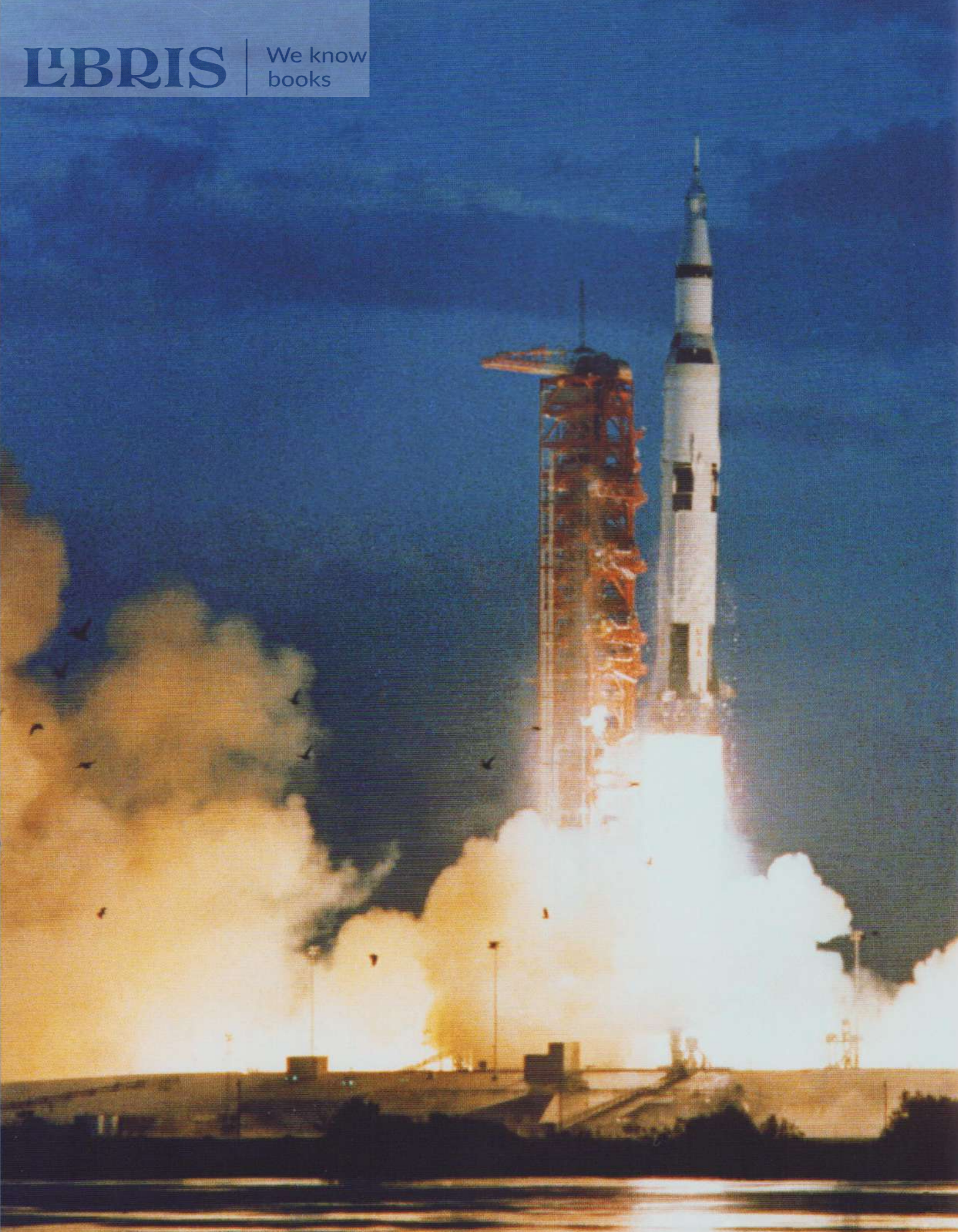
și **22 de**

minute.

Pe Pământ, **DISPOZITIVUL MMU** și **COSTUMUL DE ASTRONAUT** cântăresc

LBRIS

We know
books

TOP 10 CELE MAI MARI RACHETE COSMICE

1

SPACE LAUNCH SYSTEM (SLS) • SUA • 111 M
Folosită în: **2022-PREZENT**

Cea mai nouă rachetă americană a lansat prima misiune circumlunară Artemis 1 în noiembrie 2022. Mai multe nave spațiale Orion cu echipaj uman urmează să facă aselenizări pentru prima oară după misiunea Apollo 17 din 1972.

2

SATURN V • SUA • 110,6 M
Folosită în: **1967-1973**

A fost multă vreme nu doar cea mai mare, ci și cea mai grea rachetă purtătoare. Cu rezervoarele pline, cântărea 2,8 milioane kg.

3

N1 • URSS; doar în probe • 105 M
Folosită în: **1969-1972**

Marea rachetă N1 a fost construită pentru a duce cosmonauți pe Lună, dar lansările de probă au eșuat de fiecare dată.

4

ARES I-X • SUA; doar în probe • 94,2 M
Folosită în: **2009**

Ares I-X a fost un prototip NASA lansat o singură dată, când a efectuat un scurt zbor de probă.

5

DELTA IV HEAVY • SUA • 72 M
Folosită în: **2004-PREZENT**

Capabilă să care chiar și 31 de tone pe diverse orbite, Delta IV folosește două propulsoare suplimentare pentru a ieși în spațiu.

6

SPACEX FALCON HEAVY • SUA • 70 M
Folosită în: **2018-PREZENT**

A doua cea mai puternică rachetă folosită azi, după SLS. Are 27 de motoare care generează o forță de propulsie de peste 22 de milioane N.

7

SPACEX FALCON 9 • SUA • 70 M
Folosită în: **2010-PREZENT**

Falcon 9 este o rachetă reutilizabilă, concepută pentru a transporta în spațiu încărcături umane și materiale cu un cost mai scăzut.

8

ANGARA-A5 • Rusia • 64 M
Folosită în: **2014-PREZENT**

Angara-A5, fabricată cu finanțare guvernamentală, folosește mult mai puțin combustibil toxic decât predecesoarea ei, Proton-M.

9

DELTA IV • SUA • 62,5 M
Folosită în: **2002-PREZENT**

La fel ca alte modele Delta, această rachetă dispune de cel mai mare motor cu hidrogen folosit în ziua de azi.

10

CHANG ZHENG 2F • China • 62 M
Folosită în: **1999-PREZENT**

Racheta „Marșul cel lung” este o rachetă în două trepte cu patru motoare propulsoare, menită să lanseze nave cu echipaj uman.

SSI are o **LĂȚIME** de **109 m**,
cam cât un **TEREN DE FOTBAL**.

Cu viteza ei de **27 500 KM/H**
SSI dă ocol Pământului
cam de **16 oră** pe zi.

Cu un total de peste
879 DE ZILE
în **5 MISIUNI**, cosmonautul
Ghennadi Padalka deține
recordul **CELUI MAI ÎNDELUNGAT**
TIMP PETRECUT ÎN SPAȚIU.

În spațiu, în absența
gravitației, coloana vertebrală
SE RELAXEAZĂ și astronautii
se pot **ÎNĂLȚA**
cu până la **7,6 cm**.

Primul turist spațial,
americanul **DENNIS TITO**,
a plătit
20 000 000 \$
ca să ajungă în 1991
pe SSI.

Astronavele americane
Jessica Meir și Christina
Koch au făcut în 2019
prima **IEȘIRE EXTRA-**
VEHICULARĂ ÎN SPAȚIU
EXCLUSIV FEMININĂ, de
7 ore și 17 MINUTE.

În **2007**, astronauta
Sunita Williams a alergat

4 ore și 24 de minute
pe banda de alergare de pe SSI, devenind primul om
care a făcut un **MARATON ÎN SPAȚIU**.

Când ies din
navă în **SPAȚIU**,
astronauții poartă
un **COSTUM** care
POMPEAZĂ APĂ prin

91,5 m
de **TUBURI SUBȚIRI**,
reglându-le
temperatura.

În **1982**,

echipajul
stației spațiale
Saliut 7 a plantat

PRIMELE
PLANTE care
au înflorit și au
produs semințe
ÎN SPAȚIU.

Cupola SSI are
7 ferestre îndreptate spre Pământ -
6 LATERALE și 1 DEASUPRA.

În 1979, un
orașel australian
unde căzuseră **RESTURI**
din stația spațială americană
SKYLAB a amendat NASA cu
400 \$ pentru **MURDĂRIEA**
domeniului public.

Prima stație spațială a fost
SALIUT 1, lansată de URSS
în 1971. În cele **175** de zile
petrecute pe orbită,
ea a parcurs **118,6**
MILIOANE KM.

VIATA ÎN SPAȚIU

Stațiile spațiale sunt vehicule gigantice în care astronauții pot să trăiască și să lucreze. Din anii 1970, SUA, URSS/Rusia și China au construit numeroase stații spațiale, dar numai două gravitează azi în jurul Pământului. Una dintre ele este Stația Spațială Internațională (SSI).

La **SSI** pot fi conectate până la **8** NAVE SPAȚIALE în același timp.

Până în octombrie 2022, pe **SSI** au ajuns

260 DE ASTRONAUȚI din **20** DE ȚĂRI.

TIANGONG-1,
PRIMA
STAȚIE
SPAȚIALĂ
CHINEZĂ, avea
10,4 m
lungime - cât
un autobuz.